

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

mag. Goran Klemenčič, Minister za pravosodje
Župančičeva 3
1000 Ljubljana

Ljubljana, 20. januar 2017

Spoštovani mag. Goran Klemenčič, Minister za pravosodje!

V Vseslovenskem združenju malih delničarjev (VZMD) z zaskrbljenostjo opažamo, da pri pripravi sprememb zakonodaje, prihaja do oblikovanja zelo neobičajnih praks. Neobičajno je namreč, da zakonske rešitve, ki po vsebini sodijo v pristojnost Ministrstva za pravosodje, pripravlja Ministrstvo za finance, in to celo v primerih, ko je to v eklatantnem nasprotju z veljavnimi predpisi.

Prvi sporen primer je vprašanje odprave protiustavnosti 350.a člena Zakona o bančništvu, ki je bila ugotovljena z odločbo Ustavnega sodišča opr. št. U-I-295/13-260, z dne 19.10.2016. Ugotovljena protiustavnost se namreč nanaša na pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki po sami vsebini nedvomno bolj sodi v pristojnost Ministrstva za pravosodje, kot pa v pristojnost Ministrstva za finance. V VZMD smo na neprimernost situacije, ko naj bi zakon, ki naj bi omenjeno protiustavnost odpravil, pripravljalo Ministrstvo za finance, že opozarjali. Kljub našim opozorilom, ki so bila predsedniku Državnega zbora RS tudi osebno predstavljena, bo po naših informacijah zakon vseeno pripravilo Ministrstvo za finance in to ob aktivnem sodelovanju Banke Slovenije, ne pa Ministrstva za pravosodje.

Drugi primer pa je predlagana novela Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-G). Vlada RS je, dne 05.01.2016, določila predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (EPA: 1702 – VII, ZTFI-G), s katerim se med drugim korenito posega v pogoje opravljanja odvetniških in notarskih storitev v zvezi z nematerializiranimi vrednostnimi papirji. Skladno s 37. členom Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14 in 51/16) opravlja naloge državne uprave na področjih odvetništva in notariata Ministrstvo za pravosodje. Med naloge v skladu z 8. členom omenjenega zakona spada tudi priprava predlogov zakonov.

Predlog ZTFI-G dodaja nov deseti odstavek k že obstoječemu 255. členu Zakona o trgu finančnih instrumentov (ZTFI), ki naj bi se glasil:

»Za devetim odstavkom 255. člena se doda nov deseti odstavek, ki se glasi:

(10) Odvetnik ali notar ne sme zahtevati, da borznoposredniška družba v skladu s četrtem odstavkom tega člena zanj vodi nematerializirane vrednostne papirje na fiduciarnem računu, če ponuja svojim strankam vodenje nematerializiranih vrednostnih papirjev na fiduciarnem računu kot samostojno storitev. Šteje se, da odvetnik ali notar ponuja vodenje fiduciarnih računov svojim strankam kot samostojno storitev, če njegove stranke pozivajo imetnike nematerializiranih vrednostnih papirjev, da naj svoje nematerializirane vrednostne papirje prenesejo na ta račun.«

Predlog ZTFI-G je pripravljalo Ministrstvo za finance, iz javno dostopnih informacij ne izhaja, da bi bilo v pripravo predloga ZTFI-G vključeno tudi Ministrstvo za pravosodje, ki bi v skladu z Zakonom o državni upravi sicer bilo edino pristojno za pripravo zakonskih rešitev na področju odvetništva in notariata, ki sta navsezadnje ustavni kategoriji.

Naši vsebinski pomisleki (ki smo jih oblikovali s svojimi strokovnimi sodelavci) so sledeči:

- položaj odvetnika ne more biti odvisen od ravnanja njegovih strank ("če njegove stranke pozivajo imetnike nematerializiranih vrednostnih papirjev, da naj svoje nematerializirane vrednostne papirje prenesejo na ta račun."). V razmerju med odvetnikom in stranko je namreč odvetnik pooblaščenec, ki ravna v imenu in za račun drugega, zato je v naravi razmerja, da se učinki ravnanj odražajo v pravni sferi stranke in ne v pravni sferi odvetnika.
- ravnanje "pozivanja", ki vzpostavlja domnevo "samostojnosti" ponujene storitve, ni v nobenih vsebinski zvezi s samostojnostjo. Gre za zelo arbitrarno domnevo, ki že meji na pravno fikcijo.
- povsem nejasno je, zakaj bi ponujanje neke storitve bilo sporno, če se ponuja "samostojno", ne bi pa bilo sporno, če se ponuja z drugimi storitvami. Storitve je bodisi sporna, bodisi nesporna zaradi svojih lastnih značilnosti, ne pa zaradi značilnosti drugih storitev.
- niti notar, niti odvetnik, sploh ne izvajata storitve vodenja nematerializiranih vrednostnih papirjev na fiduciarnem računu. Fiduciarni račun namreč vodi banka ali borzno-posredniška družba, ki je član KDD, ne pa odvetnik ali notar sama zase ("šteje se, da odvetnik ali notar ponuja vodenje fiduciarnih računov svojim strankam")
- določba se omejuje samo na vrednostne papirje, izdane v KDD, ter na slovenske borzno-posredniške družbe, kar pomeni, da (navideznega) problema nikakor ne rešuje, ampak slovenskim subjektom samo konkurenčno poslabšuje pogoje poslovanja. Tudi, če bi bila predlagana določba sprejeta, bi namreč odvetnik fiduciarni račun glede slovenskih vrednostnih papirjev lahko odprl pri tuji borzno-posredniški družbi ali pa pri domači borzno-posredniški družbi glede tujih vrednostnih papirjev.

Predlagana sprememba ZTFI je tudi v nasprotju z določilom 5. odstavka 38. člena Uredbe (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta, z dne 23. julija 2014, o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v EU in o centralnih depotnih družbah ter o spremembi Direktiv 98/26/ES in 2014/65/EU ter Uredbe (EU) št. 236/2012. Omenjena uredba določa, da lahko udeleženci (v Republiki Sloveniji jih imenujemo člani KDD) ponudijo svojim strankam vodenje vrednostnih papirjev vsaj na posamičnih ali pa zbirnih računih. Centralna depotna družba in njeni člani ponudijo svojim strankam le posamične račune, kadar to zahteva nacionalno pravo države članice, v skladu s katerim so izdani vrednostni papirji in kot velja na dan 17. septembra 2014. Jasno je, da po tem datumu nacionalno pravo držav članic ne more postavljati novih omejitev zbirnih računov. Novi deseti odstavek 255. člena ZTFI pa predvideva prav takšno omejevanje zbirnih računov, kar ni dopustno glede na Uredbo št. 909/2014.

Na omenjeno nasprotovanje predloga ZTFI-G Uredbi št. 909/2014 je javno opozorila tudi Evropska federacija investorjev in uporabnikov finančnih storitev (Better Finance), ki javno podpira prizadevanja združenja malih delničarjev, ki so usmerjena v dolgoročno vzdržnost malega delničarstva. Better Finance na evropski ravni predstavlja interese uporabnikov finančnih storitev in združuje preko 50 nacionalnih in mednarodnih združenj, ki imajo skupno preko 4,5 milijona individualnih članov.

Predlog ZTFI-G malim delničarjem neutemeljeno omejuje svobodo izbire ali vrednostne papirje prenesti na trgovne račune pri finančnih posrednikih ali se posluževati drugih rešitev, za katere mali delničarji menijo, da bodo primernejše pri zasledovanju njihovih ciljev v zvezi z njihovimi vrednostnimi papirji. S tem, da omejitev izbire nikakor ne gre v korist malih delničarjev, ampak je v izključnem interesu finančne industrije, ki želi ukinitve registrskih računov pri KDD izkoristiti za svoje brezsravno bogatenje, in to na račun malih delničarjev in omejevanjem njihove svobodne izbire ravnanja s svojo lastnino.

Ni mogoče spregledati, da Predlog ZTFI-G niti nima resnega namena sistemsko urediti določenega področja, ampak je pisan z izključnim namenom malim delničarjem omejiti možnost izbire oz. jim odvzeti možnost skupnega nastopa pri zaščiti svojih interesov. Konec leta 2016 je namreč eno izmed združenj malih delničarjev (VZMD), kot odziv na proces ukinjanja registrskih računov pri KDD, ponudilo malim delničarjem možnost, da svoje vrednostne papirje z registrskega računa prenesejo na fiduciarni račun odvetnika s katerim združenje sodeluje. Ob tem, da malim delničarjem ni bila dana zgolj alternativa za prenos vrednostnih papirjev na drug ustrezen račun, ampak bi jim združenje nudilo predvsem možnost in pomoč pri skupnem nastopanju uveljavljanja njihovih pravic iz naslova delničarstva.

Sprašujemo se, ali se kot - po našem prepričanju - edino zakonsko pristojno ministrstvo, strinjate s takšnimi nedodelanimi zakonskimi spremembami, ki so celo v nasprotju z veljavnimi evropskimi uredbami, in ali lahko tudi v prihodnje pričakujemo, da bo Ministrstvo za finance pripravljalo pomembne spremembe s področja pravosodja. Finančni element je prisoten v večini predpisov, a močno upamo, da to ne pomeni, da je Ministrstvo za finance pristojno za pripravo vsakršne zakonodaje na področju Republike Slovenije.

Za cenjeni odgovor in pojasnila se vnaprej zahvaljujem in želim vse dobro,

Mag. Kristjan Verbič
Predsednik VZMD

Vseslovensko združenje malih delničarjev